

Get al T'nai - Background Sept. 14, 1997

1) How to write conditional divorce

שולחן ערוך אבן העזר סדר הגט סעיף ל

אם הבעל נחפז ללכת ואינו יכול להמתין עד שיכתוב הגט ויחתם, אומר לסופר: כתוב הגט לאשתי וכו', כדלעיל, ואומר לעדים: אתם פלוני ופלוני היו עדים וחתמו בגט הנזכר וכו', כדלעיל, והריני ממנה את פלוני בן פלוני שליח להוליך הגט הנזכר לאשתי פלונית בת פלוני בכל מקום שימצאנה ותהא ידו כידי ופיו כפי (ודבורו כדבורי) ועשייתו כעשייתי ונתינתו כנתינתי ונותן אני לו רשות לעשות שליח ושליח שליח עד מאה שלוחים ואפי' בלא אונס עד שיגיע הגט לידיה או ליד שלוחה ותיכף שיגיע הגט הנזכר לידיה או ליד שלוחה מיד פלוני שלוחי או מיד שלוחו או מיד שליח שלוחו כאמור תהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם. (ושאר דיני השליחות והרשאה ע"ל סימן קמ"א).

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף סז עמוד ב

מתני'. מי שאחזו קורדייקוס, ואמר כתבו גט לאשתי - לא אמר כלום. אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס, וחזר ואמר לא תכתבנו - אין דבריו האחרונים כלום. נשתתק, ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו, בודקין אותו שלשה פעמים, אם אמר על לאו לאו ועל הן הן - הרי אלו יכתבו ויתנו.

רש"י מסכת גיטין דף סז עמוד ב

מי שאחזו קורדייקוס - שם שידה השולטת כששותה יין הרבה מגיתו. לא אמר כלום - שאין דעתו מיושבת. נשתתק - לאו שאחזו קורדייקוס קאי אלא אדם שנעשה אלם מחמת חולי. הרכין - הטה ויט שמים מתרגמינן וארכין שמיא (תהלים יח). בודקין אותו - בדברים אחרים שואלין לו דברים שהוא ראוי להשיב עליהן אם ראו דעתו מיושבת שמרמז על תשובת לאו הרכנה שדרך בני אדם להרכין על לאו ועל הן הן הרכנת הין שלשה פעמים לכל אחד כותבין ונותנין אם מרכין על הגט הרכנת הין.

שו"ת דברי מלכיאל חלק ד סימן קנו

באשר כעת הוא שעת מלחמה. והרבה מאחב"י יוצאים פתאום למלחמה. וחפצים לגרש נשותיהם כדי שלא ישארו עגונות ח"ו. או שלא יצטרכו נשותיהם לחלוץ. ובכ"ז חפצים שכאשר ישובו לשלום מהמלחמה ידורו עם נשותיהם כבתחילה. וגם כי יש בהם כהנים. ואם יגרשום. לא יוכלו אח"כ לשוב לקחתם. והעירוני איזה רבנים לבאר איך להתנהג בזה. כי באשר הם נחפזים לדרכם אין להרב המסדר פנאי לעיין בזה. וגם כי יזדמן לעשות הרבה גיטין ביום אחד ויזדמן מזה מכשול ח"ו. כי מרוב הטרדה יארע להסופר טעות. וגם הרב המסדר אין לו פנאי לברר בכל גט איך לכתוב את שמות המתגרשים. ולדקדק בכתיבת הגט ואותיותיו. ואמרתי לרשום בקוצר את הנלע"ד בזה. והנה בחיבורי שו"ת דב"מ ח"א ס' פ"ח פ"ח בארתי בע"ה איך למנות סופר ועדים ושליח לגרש אשתו כשהוא ברחוק מקום. אך באשר לא נזכר שם יתר הפרטים הדרושים כעת. לזאת רשמתי בקוצר הנוגע לכל הפרטים הנ"ל:

כשהולך לעבודת הצבא ויש לו פנאי לבוא לב"ד על שעה חדא. אזי יצוה לפני ב"ד להסופר. אתה פב"ב כתוב גט לגרש בו את אשתי פב"פ (ה) עד שיוכשר לדעת (ו) הרב המסדרו. ולהעדים יאמר. אתם פב"ב ופב"ב חתומו על הגט שיכתוב פב"פ לגרש בו את אשתי פב"פ עד שיוכשר לדעת הרב המסדרו. ולשליח יאמר אני ממנה אותך פב"פ לשליח לתת לאשתי פב"פ את הגט שיכתוב פב"פ. ואני מקבל עלי בחרם ובשבועה התורה שלא לבטל את הגט ולא את השליחות. **ואם אין לו פנאי לבוא לפני ב"ד.** יוכל לומר בפני עדים כשרים את כל זה אם הוא יודע שם הסופר והעדים הכשרים הראויים לחתום על גט. והנה באופן זה אפשר שיבוא מכשול. כי לפעמים לא יכוין כראוי בשמות האנשים. או שימנה קרובים זה לזה או להאיש והאשה. וכאשר כבר קרה כזאת בעיר אחת כפי שכתב לי הרב משם. לכן יותר טוב שיאמר לפני עדים אני ממנה את כל הנמצאים בעיר הזאת שכל אחד מהם יכתוב גט לגרש בו את אשתי פב"פ. וכל שנים מהם הכשרים לעדות יחתמו את הגט לגרש בו את אשתי. וכל אחד מהם יתן את הגט לאשתי פב"פ. ואם האיש ההולך לעבוה"צ נמצא בכפר. (יג) יאמר לפני עדים כשרים אני ממנה את כל הנמצאים בעיר פלונית שכל אחד מהם וכו' כנ"ל. וכשהוא אומר שם אשתו ואביה יוכל לומר כפי שהוא קורא אותה ואת אביה תדיר. ובכ"ז יכתבו בגט כפי הדרוש ע"פ דין. ואין להקפיד בזה ויותר נכון בכגון זה שלא לכתוב כלל שם אבי האשה. כי ע"פ רוב אינו יודע בכירור את שמו כפי הדרוש לכתוב בגט ויבוא לידי פסול:

ובאופן כזה יוכל לכתוב הגט אח"כ במתינות ובישוע הדעת כראוי. ואם יש להם בנים א"צ למהר לתת הגט לה. כי יוכלו לתת לה אחר כלות המלחמה אם יראו שלא שב האיש בזה מהמלחמה. **אכן נראה שיותר נכון לכתבו ולחתמו מקודם. כי בהמשך זמן גדול (יז) אפשר שיארע איזה סיבה לאחד מן האנשים השייכים לגט זה שלא יוכל לכתבו או לחתמו. וגם כי אפשר ישכחו**

העדים את הדבר במשך הזמן. אבל כשיהי' מוכן הגט וההרשאה. אז יוכלו למוסרו אח"כ כנ"ל. ובהגט יכתבו את הזמן של היום שיכתבו את הגט (יט) ולא יכתבו בו מקום עמידת האישי. ולא מקום עמידת האשה: ובכתיבת ההרשאה לא יכתבו כנוסח ההרשאה הקבועה. באשר כי הלא לא נאמרו בנידון זה כל הדברים הכתובים שם. רק יכתבו בקוצר. בפנינו עדים ח"מ. ביום חודש שנה פלוני לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן בפלונית מתא דיתבא וכו'. אמר הבעל פב"פ לפב"פ אני ממנה אותך פב"פ לשליח לתת לאשתי פב"פ את הגט שיכתוב פב"פ. ובפנינו קיבל הבעל פב"פ על עצמו בחרם ובשבועת התורה שלא לבטל את הגט ולא את השליחות. והגט שכתבו פב"פ שעליו נעשה פב"פ שליח להולכה כאמור נכתב ונחתם בפלונית מתא דיתבא וכו' ביום חודש שנה לבריאת עולם ועדיו החתומים בו פב"פ ופב"פ ומה שראינו ושמענו ונעשה בפנינו כתבנו יחתמנו והכל שריר וקיים ויכתבו בתחילת ההרשאה את היום שעשהו לשליח. ואם עדי ההרשאה הם ג"כ עדי החתימה. יכתבו בההרשאה ואנחנו הח"מ חתומים בו לעדים. ואם עשה את השליח בביתו או בכפר. וא"א שיהיו העדים בעת כתיבת הגט. אזי יכתבו בהרשאה בפנינו וכו' אמר הבעל פב"פ אני ממנה את פב"פ שיכתוב גט לגרש בו את אשתי פב"פ. ואת פב"פ שיחתמו לעדים על הגט שיכתוב פב"פ לגרש בו את אשתי פב"פ. ואת פב"פ לשליח לתת הגט לאשתי פב"פ. ובפנינו קיבל על עצמו הבעל בחרם ובשבועת התורה שלא לבטל את הגט ולא את השליחות ומה ששמענו וכתבנו וחתמנו והכל שריר וקיים. ואם עשה לשלוחים את כל הנמצאים בעיר וכו' ל. אזי יכתבו העדים בהרשאה כפי הלשון שהגיד. והיינו בפנינו וכו' אמר הבעל פב"פ אני ממנה את כל הנמצאים בעיר הזאת [או פלונית אם עשה זה בכפר או בעיר אחרת] שכל אחד מהם יכתוב גט לגרש בו את אשתי פב"פ וכל שנים מהם יחתמו גט לאשתי פב"פ וכל אחד מהם יתן הגט לאשתי פב"פ. וניתן לבאר אשר בשהעה"ר (כג) כשר אף אם לא יקבל עליו בח' ובשבועה שלא לבטל הגט והשליחות וכמ"ש בחיבורי שם. ובאופן כזה לא יכתבו זה בההרשאה:

ואם אין פנאי יאמר להסופר והעדים כתבו וחתמו ותנו גט לאשתי פב"פ. ואם היה נחפז מאוד. יאמר להם כתבי גט לאשתי פב"פ. וכשר ג"כ. ואח"כ יכתבו ויחתמו הגט ולשליח יעשו את הסופר. ואם אינם רוצים למסור תיכף הגט להאשה וכמ"ש"ל. (כז) יעשו כתב. בפנינו ב"ד ח"מ ביום חודש שנה ומקום פלוני אמר פב"פ לפב"פ ופב"פ ופב"פ כתבו וחתמו ותנו גט לאשתי פב"פ. ופב"פ כתב את הגט. ופב"פ ופב"פ חתמו עליו וקיבל פב"פ הנזכר למעלה על עצמו שהוא יתן את הגט לפב"פ הנזכרת למעלה. ומה ששמענו וראינו כתבנו וחתמנו והכל שריר וקיים. ואם אין ב"ד בשעת מעשה רק אותם השלשה שא"ל כתבו גט לאשתי פב"פ אזי יכתבו אותם העדים שחתמו על הגט. ביום חודש שנה ומקום פלוני בא פב"פ לפנינו הח"מ ולפני פב"פ. יאמר לכולנו כתבו וחתמו ותנו גט לאשתי פב"פ. ואנחנו קבלנו שליחותו וכתב פב"פ את הגט ואנחנו ח"מ חתמנו עליו לעדים. ביום חודש שנה ומקום פלוני. ועתה קיבל על עצמו פב"פ הנזכר למעלה לתת את הגט להאשה פב"פ הנזכרת למעלה. ומה ששמענו ונעשה בפנינו כתבנו וחתמנו. וזהו דרך קצרה מאוד:

ואם אין לו בנים וחוששים לחליצה. אזי ההכרח לתת הגט בלי איחור. אך קודם הנתינה (ל) תקבל האשה עליה בחרם ובשבועה לפני ב"ד שלא תינשא לאיש אחר משך שתי שנים. ושאם יבוא בעלה בתוך משך זה תינשא לו. וע' בסדר הגט אות ל"ח. אכן אם הוא כהן ואין לו בנים צריך להוסיף באמירתו לשליח (לא) והרשות בידך להטיל תנאי בשליחותך. ואם עושהו לשליח שלא בפניו יאמר זה בלשון נסתר. והרשות בידו להטיל תנאי בשליחותו ויכתבו בההרשאה שאמר לו שיוכל להטיל תנאי בשליחותו. ובאופן כזה יוכל השליח לתת את הגט להאשה (לב) על תנאי אם לא יבוא הבעל לביתו תוך שתי שנים. **אם יבוא תוך שתי שנים תבטל שליחותו ונתינתו אבל גוף הגט לא יבטל** כי הלא אין השליח יכול לבטל הגט ויאמר בלשון זה. ה"ז גיטך והתקבלי גיטך זה ששלח לך בעלך פב"פ ובו תהי' מגורשת ממנו מעכשיו והרי את מותרת לכל אדם על מנת שאם לא יתראה בעלך פב"פ מהיום עד כלות שתי שנים לפני פב"פ ופב"פ יהא גט מעכשיו. ואם יתראה לפניהם בתוך משך שתי שנים מהיום אזי תבטל נתינתו כעת לשם גירושין רק יהא גט זה פקדון בידך ותשיבהו לי אז בשלימותו. **ואף אם איננו כהן רק שירא שאשתו לא תרצה להנשא לו אף שתקבל ע"פ בחרם ובשבועה אזי יכלו ג"כ לעשות כנ"ל.** וגם אפשר שבעת שהשליח מקבל את שליחותו בפני הבעל (לה) יאמר לבעל אם לא תשיב לעירנו ויגידו פב"פ בב"ד שלא ראו אותך בתוך משך שתי שנים מהיום אזי אני מקבל שליחותך לגרש את אשתך פב"פ ואם יגידו פו"פ בב"ד שראו אותך תוך שתי שנים מהיום אזי אינני מקבל שליחותך לגרש את אשתך פב"פ (לו) ובאופן זה יוכל השליח למסור הגט לאשה סתם. ואח"כ יפרשו לה ב"ד שאסור לה לינשא רק כשיעברו שתי שנים ויגידו פלוני שלא ראוהו בתוך משך זה. **וצריך לתלות הדבר בשני אנשים יראי ד' שלא ישקרו (לט) וגם שלא יהיו זקנים. כי יש לחוש למיתה ח"ו.** ואם עשה הבעל את השליח שלא בפניו. יוכל השליח להגיד זה בשעה שמקבל עליו השליחות. ובאופן כזה צריך לבאר בההרשאה שהשליח קיבל השליחות עליו על תנאי זה. אך זה דבר קשה לאנשים פשוטים ורק כשנעשה לפני ב"ד מומחה אפשר לעשות כן ויותר טוב לעשות כמ"ש"ל. ועוד יש עצה נכונה שהשליח יעשה שליח שני על תנאי והשליח השני יתן הגט להאשה סתם. וב"ד יזהירוהו שלא תינשא עד שיתברר שנתקיים התנאי. ונכון שהשליח השני יודיע לאשה קודם נתינה שהוא נעשה שליח שני רק על תנאי. ובאופן זה צריך להזכיר בציווי שנותן לשלוחו רשות לעשות שליח שני:

ואם כבר הלך למלחמה והוא במקום רחוק ואין שם ב"ד שיעשה שם לפנייהם כראוי אזי יוכלו לשלוח לו ע"י פאסט מכתב שיכתבו בו כל האמור למעלה שממנה את פב"פ שיכתוב וכו' ופב"פ ופב"פ שיחתמו ופב"פ לשליח וכו' ככל הלשון המבואר למעלה. ויוסיפו בהכתב את לשון זה. גם אני מצוה את כל אחד שיראה כתבי זה שישלחהו ע"י פאסט למי שירצה כדי שהלז יודיע להאנשים הנזכרים שיקיימו את שליחותי בכתיבת ונתינת גט לאשתי פב"פ ואת כ"ז אמרתי בפי בפירוש לפני עדים. ויניחו מקום שיכתוב שם את הזמן והמקום ויחתמו את שמו עליו ויודיעוהו שיוכל לכתוב הזמן כפי מנין העכו"ם אם אינם יודעים שם איזה יום בחודש הוא לפי מניינו כי אפשר שיארע כן בשדה המלחמה. וכן לחתום יוכל בכל כתב שהוא יכול ואם הבעל אינו מבין בלה"ק יכתבו כל הכתב בשפת זארגאן ואף בלשון אחר. ואחר חתימתו יכתבו בפנינו הח"מ אמר פב"פ בפיו את כל המבואר

למעלה בנייר זה וגם חתם א"ע בחתימת ידי ממש על כל הנ"ל ולראי' בעה"ח וכו'. וצריך להודיעם שיחתמו ע"ז שלשה שאינם קרובים זה לזה ולא להמגרש ולא למתגרש (מז) ואת הקיום יוכלו לכתוב ג"כ בלשון זארגאן. כי אפשר שלא ימצאון שם אנשים המבינים בלה"ק. ואם ידוע שאין האיש יכול לחתום שמו אזי ישלחו לשם הנוסח שהזכרנו שצריך להגיד בלשון זארגאן כנ"ל. וישלחו כתב כלשון ההרשאה שכתבתי למעלה ויכתבו בפנינו ח"מ ויחתמו ע"ז לשלשה אנשים שאינם קרובים להמגרשים ולא זה לזה:

ומי שרוצה לזכות את האנשים הנמצאים במלחמה שיוכלו לגרש נשותיהם. יוכל לכתוב במקום המלחמה שכל הרוצה לגרש את אשתו יכתוב נוסח זה אלע דיא יואס וועלין זעהן מיין אונטער שריפט ויאס איך שרייב דא אונטער דיזין שריפט. זאל יעדער איינער פון זייא שרייבין א גט צו נעטין מיין ווייב פב"פ און יעדערע צוויי פון זיי זאלין התמענען דעם גט. און יעדער איינער פון זייא זאל אפ געביין דעם גט מיין ווייב פב"פ וויא ער ויעט וועלין אפילו מיט א תנאי. און איך בעט מען זאל דאס מודיע זיין וועמען איר ווילט כדי מען זאל מאכין א גט פאר מיין ווייב. והרוצה לגרש יחתום ע"ז בכל כתב שהוא יכול. ותחת חתימתו יכתבו נוסח זה. בפני ח"מ בזמן ומקום פלוני אמר פב"פ אלע דיא יואס וועלין זעהן וכו' כנ"ל ומה ששמענו כתבנו וחתנו והכל שריר וקיים. ויוכלו לכתוב כתב זה כולו בלשון זארגאן ג"כ. ויחתמו על כתב זה שלשה אנשים שאינם קרובים להמגרשים ולא זה לזה. ואם אינו יכול לחתום אזי יכתבו לו שיאמר בפיו לפני עדים הנוסח שזכרנו שלמלה שממנה את כל יושבי עיר פלונית וכו' ויעשו כתב ע"ז שבפניהם אמר כן וכפי הנוסח שנזכר למעלה. ויתר הדברים בזה מבואר בחיבורי ח"א סי' פ"ט:

וניתו לבאר אשר בגונוי שהזכרנו שהסופר יהי' שליח לתת הגט להאשה הרי אינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ כתקוז"ל לכן נכון שיקיימו את הגט ע"י עדי החתימה ולא יצטרכו להגדת פ"נ ובפ"נ. ואם הוא באופן שכותבים הגט שיתנוהו לה לאחר זמן וכמש"ל ובשעת נתינה לא יהיו עדים לקיים את חתימת העדים אזי יאמר השליח בפ"נ ובפ"נ ואני בעצמי כתבתי. ואם יהי' אז עד אחד מן העדים יוכלו לקיים את הגט ע"י הסופר והעד ולא יצטרכו לומר בפ"נ ובפ"נ. יתן ה' אשר בקרוב יהי' שלום בין העמים ומלכנו האדיר יר"ה ינחל הנצחון במלחצותיו ונזכה בקרוב לקיום הבטחת לא ישאו גוי אל גוי חרב. כנפש הכותב למען תקנת עגונות:

ביאור...

(ה) כ"ה בסה"ג. רק שם הנוסח שיכתוב אפילו עד מאה גיטין עד שיוכשר וכו'. ונראה דסגי כשאומר סתם עד שיוכשר. כי מובן הכוונה שיכתוב אף הרבה גיטין עד שיוכשר אחד. ובאמת יוכלו לדלג זה לגמרי דבלא"ה יוכל לכתוב אחר אם יופסל אחד דהא לא עשה שליחותו עדיין. וגם דע"פ רוב נמצא הפסול קודם שנגמר הגט. ואז בודאי יוכל לכתוב אחר כיון שלא עשה שליחותו עדיין וע' חיבורי ח"ג סי' קמ"ב אות י"ז וכ"א:

(ו) אף שבכל גט המנהג לומר לדעת הרב סתם כמבואר בסה"ג. מ"מ בנ"ד יש לחוש שאפשר יזדמן שהמגרש ילך לדרכו. והרב לא יוכל לסדר הגט. ולזה יותר נכון לומר לדעת הרב המסדרו:

(יג) עיין בס' ק"כ בפ"ט סקי"א שהביא דעת הפוסקים שיכולים למנות שליח וסופר ועדים שלא בפניהם. וע' חיבורי ח"א סי' פ"ח. ולעיל כשאומר בתוך העיר עדיף דהעדים שאומר לפניהם יכולים לחתום. אבל מעיקר הדין מותר אף בכה"ג בשעה"ד כהא דנ"ד:

(יז) אף דקיי"ל דלא חיישינן למיתה. בכ"ז יש לחוש לכתחילה שלא לעגן בת ישראל. וגם דשמא יקרה סיבה אחרת דשמא יסעו למקום רחוק או לא ירצו לכתוב ולחתום הגט. או שיחלו ולא יוכלו לכתוב ולחתום וכדומה. ותרי מיעוטי מצטרפי לרובא כדאיתא בקידושין (דף ע"ג). ולזה נכון למהר לכתוב הגט:

(כז) זה נכון כדי שלא יבוא הדבר לידי שכחה באיזה פרט. ושלא יצטרכו לחפש אח"כ אחרי העדים. אבל בלאו הכי א"צ לכו"ה כיון שהעדים לפנינו והגט נותנים תיכף אחר כתיבה אין בזה שום חשש:

(ל) ז"פ דשבועה וח' חל על דבר שאינו ברשותו כעת וכגון בנ"ד שעתה עודנה א"א. וצריך לבאר שמקבלת על עצמה לישא אותו דבלא"ה תוכל לומר שלא תינשא לשום אדם לעולם. וזה לחוד לא מהני דאפשר שתנשא לאחר קודם שיבוא בעלה וממילא לא תוכל לינשא לבעלה הקודם. ובזה שתנשא לאחר י"ל שאינה מבטלת השבועה בזה וע' מכות (דף ט"ז). ובסה"ג שם כתב שצ"ל להזוג שאין הגט תלוי בזה. והטעם כתבו כמה אחרונים הובאו בפ"ט סי' קמ"ה סק"ו דהוי כעין עובדא דמהר"מ מלובלין. ונראה דבנ"ד א"צ לזה כיון שהמגרש אינו כאן ורק מהאשה דורשים זה. וא"כ אין שייך לחוש דליהוי כגט על תנאי כיון שב"ד מטילין זה על האשה ולא הבעל או השליח. ובסה"ג שם איירי כשהבעל והאשה לפנינו לזה יש לחוש דהוי כתנאי:

(לא) כ"כ הכנה"ג באה"ע סי' קמ"ז והובא באחרונים שם וזה לענ"ד הדרך היותר נכון. אך יש לחוש דכיון שהמגרש יודע שרוצים לגרש על תנאי ובאשר אסור לעשות התנאי מקודם עושה כן א"כ יש לחוש דהוי כגילוי דעת שרוצה דוקא על תנאי ולזה כתבו האחרונים לעשות באופן אחר. אכן לפמ"ש כאן שיאמר שיוכל להטיל תנאי בשליחותו ולא בגוף הגט אין כאן חשש דהא הגט לא יתבטל עכ"פ רק שליחותו תבטל. ובאמת א"צ לזה גילוי יוכל דודאי כל שליח להתנות בנתינת כל מה שיחפוץ דעת. ולא מיקרי זה שינוי בשליחותו דהא יכול לחזור בו משליחותו. ורק חזרתו היא על תנאי וכן נכון כדי שלא יזכירו קודם הגט שום ענין תנאי:

(לב) באמת יוכל להטיל תנאי אחר בנתינתו כגון ע"מ שתתן לו ככלות שתי שנים פרוטה והוא יקבלה ממנה ברצון לפני פלוני ופלוני ואם לא תתן לו ביום ההוא ואף אם תתן והוא לא יקבלה ממנה ברצון לפני פלוני ופלוני תתבטל שליחותו ונתינתו זאת. וזה יותר טוב כדי שלא להזכיר כלל בהתנאי את הבעל. וגם שלא יצטרך לברר אם בא לא בא. וכשיגיע הזמן והבעל יבוא לא יקח

ממנה הפרוטה ותתבטל שליחותו. אך ק' לתלות הדבר בדעת אחר כי אולי תבקש אז את השליח ויקבל ברצון כדי שתהי' מגורשת. **אבל יכולים לתלות זה בדעת הרב או השליח ב"ד שבודאי לא יעשה נגד דעת ב"ד:**

(לו) הנה אף דבמתנה ומכר ודאי שצריך המקבל לדעת את התנאי. דבלא"ה יוכל לומר אח"כ שאם היה יודע שהוא על תנאי לא היה מקבלו כלל. מ"מ בגט אשה שיכולים לגרשה בע"כ וא"צ דעתה. יכול לתת לה סתם. ואף שאצלינו אסור לגרש בע"כ. מ"מ באופן כזה שרי כיון שמקבלת הגט ברצון. והתנאי הוא רק כדי לבטל הגט. ובפרט דהכא ידוע שזהו טובת האשה שלא תתעגן:

(לט) ואף דקיי"ל דל"ח למיתה ומכ"ש למיתה דתרי ואף בזקנים ע' ביבמות (דף כ"ו) וגיטין (דף כ"ח). מ"מ יותר נכון להזהר שלא תבוא לידי עיגון:

(מז) אף דמזה מוכח שאינם בני תורה מ"מ כשרים לקיים חתימתו ואמירתו. ואף דבה"מ סי' מ"ו ס"ג כתבו האחרונים דאף בקיום בעינן שיהא אחד גמיר. מ"מ בכנה"ג שם לא משמע כן. ועכ"פ בנ"ד הרי אינם גרועים מעדים: